

Látod amott lenn a szökdécselő vizi bolhákat. Ma örülnek az életnek, ki tudja holnap mely tömlőcben éheznek s ha napok múlva vissza térünk s látjuk a víz tükrén a hinár szép virágját, amint mosolyogva csókolodzik a szerelemittas méhecskével, utálattal forduljunk-e el tőle, ha tudjuk, hogy sárga köntöse mennyi kinba s mennyi életbe került? Nem. Ez a természet rendje.

Igy gyilkol, emészt, virít s terem a hinár késő ősziig. Akkor áldozatai mindinkább pusztulnak, a víz hidegebb s hidegebb lesz, egyszer egy őszi estén utolszor nyitja ki összes tömlőceit, de nem hogy gyilkoljon, hanem hogy meghaljon.

Imnem.

Irodalom.

Utirajzok. Irták a Paedagogium harmadéves nyelvész hallgatói az 1902/3. évben. 32 litografált ív, nagy negyedré. Az útíróny térképével.

Ez az út talán még nevezetesebb és tanulságosabb volt, mint a tavaly előtti olaszországi, a melyet e lapok előző számában ismertettem. Talán nem volt olyan színes, olyan lendületes és épen azért valószínű, hogy az eredményeiről való irodalmi beszámolásnál kevesebb inspirációt, de több konkrét tartalmat kínált. Ennek az útnak nem volt praecedense, egyébként is több nehézséggel járt, mint az itáliai utak. S hogy — egyes kisebb részleteket és eseteket leszámítva — mégis sikerült, az szeretett igazgatónkknak, dr. Kiss Áronnak minden nehézségen diadalmaskodó, körültekintő, gondos és bölcs intézkedése mellett ismét első sorban a vezető tanár, **L o v c s á n y i G y u l a** tudásának, buzgalmának, kitartásának az érdeme, aztán annak, hogy ismét komoly törekvő, lelkes követői voltak.

És igen szépen sikerült e nevezetes útról az irodalmi beszámoló is, mely nemcsak terjedelmesebb, hanem (a tárgyánál fogva is) még tartalmasabb, mint az előző évi. Egy-két szerzőben valóságos írói véna nyilatkozik.

Az út leírásának külső sikere is meghaladta a tavalyiét. A nagyobb nyilvánosság elé is került színre alkalmazott formában. A magyar művelődés terjesztésének egyik leghatásosabb modern tényezője, az Urania tudományos színház felvette programjába ez úti rajzokat. A közönség tetszéssel fogadta az irodalmi színvonalon álló szöveget és az utazáson szerzett nagyszámú illusztráló kép vetítését. Már vidéken is sikerrel adták elő a polgári iskolai tanárjelöltek ez érdekes munkáját. Remélhető, hogy ezután tanulmányi útjaik is kedvező alkalmat és bő anyagot fognak szolgáltatni ilyen előadásokhoz; és a leendő polgári iskolai tanárokat külö-

nösen alkalmasakká fogják tenni előadások és felolvasások rendezésére, a mi igen fontos dolog, tekintve azt, hogy némely kisebb vidéki gócponton a polgári iskolai tanár a kultura legtöbb és leglelkesebb tényezője. Mint igen szerencsés kapcsolat megemlítendő, hogy nemzeti művelődésünk egyik leghatékonyabb faktora, Molnár Viktor, az Urania éltető lelke és vezető szelleme egyúttal a polgári iskolai tanítóképző-intézetnek is a minisztériumban osztályfőnöke.

Élvezettel olvasgatván e tanulságos útirajzokat, nem fojthatjuk el azt a megjegyzést, hogy igazán kár, hogy ez az értékes munka csak néhány litografált példányban készült, hivatalos beszámolóul felfelé és személyes emlékül az útítársak mint szerzők számára. Ha a litografálás költségeit és némi más hozzájárulást erre fordították volna, közölheték volna az útirajzokat a Paedagogiumi Lapok-ban, mely ezáltal nemcsak terjedelmében, de tartalmában is jelentékenyen gazdagodott volna. Az olcsón előállítható különnyomat értékesítése is talán megtérítette volna a költségek egy részét. Ezek a tanulmányúti jelentések a paedagogiumi ifjúságnak mindkét szakon legjelentékenyebb tudományos és irodalmi munkálatai és ezeknek feltétlenül helyök volna a Paedagogiumi Lapok-ban.

Talán tartozom egy személyes megjegyzéssel. Kizártnak tartom a véleménykülönbséget arra nézve, hogy első sorban én, mint a Paedagogiumban a német nyelv és irodalom tanára és német tudományos körökben ismert tudós, voltam hívatva egy németországi tanulmányút vezetésére. Sajnálom, hogy nem vehettem részt ez utazásban. De ezzel egyidejűleg tavaly szeptember hóban volt Hamburgban az orientalisták XIII-ik nemzetközi kongresszusa s ezen nekem fontos teendőim voltak a nemzetközi cigány tudós-társaság reorganizálása és az internationalis közép- és kelet-ázsiai társulat szervezése érdekében. Ezt azok számára akartam megjegyezni, a kik méltán feltűnőnek találhatták az én absentiamat.

Ez alkalommal nincs szándékom részletesen ismertetni és bírálni az egyes cikkeket. Mondhatni, mindegyik komoly és mégsem száraz egyik sem. De azt gondolom, hogy társaik véleményét is kifejezem, ha kiemelem: Müller, Balázs, Halácsy, Radnai dolgozatait. Halácsy rajzolta a művészi lendületű címképet és Záray a térképet. Az utazó tanárjelöltek mindegyike résztvett különben a munkában; cikkeik az utazás sorrendjében a következők: **H a l á c s y** Endre: Budapesttől Salzburgig. **i f j. J ó z s a** Mihály: Salzburg és Salzburgtól Innsbruckig. **B a l á z s** Béla: Innsbruck és Innsbrucktól Bregenzig. **Z s ö g ö n** Zoltán: Bregenz, Boden-tó, Konstanz. **P e l l e** József: Rajnai vizesés, Zürich és Strassburg. **R e m é n y i** Lajos: Speyer, Worms és Mainz. **J á n o s y** Samu: Frankfurt, Heidelberg és Stuttgart. **M ü l l e r** Oszkár: Augsburg. **S z o k o l a** Ottó: München. **M ü l l e r** Oszkár: Nürnberg és Jena. **R a d n a i** Oszkár: Weimar. **T a n k ó** Péter: Lipcse. **H a l á c s y** Endre: Berlin. **B a l á z s** Béla: Berlinből Hamburgba és Hamburgból Drezdába. **R a d n a i** Oszkár: Drezda. **J á n o s y** Samu: Drezdától Bodenbachon át Prágáig. **Z á r a y** Jenő: Prága és környéke. Prágától Linzig. Linzától Bécsig. Bécsből Budapestig.

Derék munkát végeztek. Meg vannak vele elégedve

mind, a kik bírálatára vannak hivatva. Meglehetnek vele elégedve önmaguk is. Emléket emeltek benne életök egy nevezetes szakának, de egyúttal nagyérdemű vezető tanáruk iránti ragaszkodásuknak is. És ez a tanár leg-szebb jutalma.

dr. Herrmann Antal.

Olvasóinkhoz.

A „Paedagogiumi Lapok“ második évfolyamának im' utolsó számát olvassák szíves barátaink és jóakaróink. Megerősödvé, terjedelemben megnövekedve már a harmadik évfolyam küszöbén áll lapunk. Egy küzdelmes esztendőt ismét magunk mögött hagyunk. Kitartással, bátor szívvel küzdöttünk azokért az eszmékért, melyeket magunk elé tűztünk. A munkás legszebb jutalma az elismerés. Abban a szerencsés helyzetben voltunk, hogy olvasóink részéről csak buzdításban és elismerésben volt részünk. Bizonyos büszkeséggel említjük, hogy a „Paedagogiumi Lapok“ rövid két évi fennállása óta a legnagyobb mértékben megnyerte az olvasók tetszését. Nagyon érezzük és tudjuk, hogy még sok a hiány, de arról is meg lehetnek győződve szíves olvasóink, hogy a hiányokat mindenkor, teljes erőnkől — pótolni törekedtünk.

A második évfolyam zártával nagyon kérjük szíves előfizetőinket, olvasóinkat, tartsák meg pártfogásukban és segítségükben lapunkat ezután is, hogy az utánunk jövők a nagyobb támogatás mellett nagyobb sikerrel, fényesebb eredménynyel küzd-hessenek a közös eszmékért.

Magunk számára még egyszer elnézését, utó-daink részére pedig nagyobb pártfogását kérjük kartársainknak s hisszük, hogy szíves támogatásuk ellenében a megkezdett szellemben még sokkalta jobban szerkesztett, mindnyájuk osztatlan tetszését kiérdemlő lapot fognak kapni szíves olvasóink

Budapesten, 1903 június hó

Tisztelettel:
a Szerkesztőség.

K i r e k.

Kitüntetés. Örömmel továbbítjuk a hírt, hogy lapunk kiváló munkatársát, Zsögön Zoltánt kiváló kitüntetés érte: az „Aurora“ szépirodalmi társaság rendes tagjává választotta. Zsögön Zoltán nemcsak lapunknak volt buzgó munkatársa, de számos vidéki lapon kívül az „Ország-Világ“ című fővárosi szépirodalmi lap hasábjain is sűrűn olvashatni nevét. Számos, a Paedagogiumi Lapokban megjelent kiválóan szép, hangulatos költeménye folytán olvasóinknak bizonyára igen jó ismerőse Zsögön Zoltán. Azok közé a költők közé tartozik, a kik nincsenek az eredetiség híján. Költeményeiben rá lehet ismerni vérmérsékletére. Nem a pillanatnyi érzelmek művészi rajzában mester, a komolyabb tárgyakat kedveli. Itt-ott komor, sötét színeket vegyít a világosak közé. Sokszor viharos szenvedély zúg minden sorában. Talán hazafias költeményei a legszebbek, melyeket őszinte lelkesedés, kítőró hév és a forma tökéletessége jellemez. Midőn a munkatársunkat ért kitüntetés feletti örömünknek adunk kifejezést, kívánjuk, hogy pályáján még számos kitüntetés érje.

Jutalmak kiosztása Körünk utolsó gyűlésén osztattak ki azon jutalmak, melyeket egyes nemesszívű és az ifjuság munkálkodását figyelemmel kísérő érdeklődők épen az ifjuság komoly munkásságát fokozandó, — kitűztek. Így intézetünk jószágos direktora, dr. Kiss Áron 1 drb. 20 koronás aranyat, dr. Vängel Jenő paedagogiumi tanár 2 drb. 10 koronás aranyat és végül Nagy József, lapunk első szerkesztője, — siklósi polg. iskolai tanár 1 orb. 20 koronás aranyat. Mindezen pályadíjak oly hallgatók között voltak kiosztandók, kik a Paedagogiumi Lapokban nemcsak szorgalmas, de kiváló munkásságot fejtettek ki. A közgyűlés az egyik 20 koronás aranyat H a l m á g y i S a m u n a k, a másikat M ü l l e r O s z k á r n a k ítélte oda. 10—10 koronás aranyat kaptak: S z i l á g y i S á n d o r és N y á r á d y G y u l a. Kedves köteleességet vélünk teljesíteni, midőn itt e helyen is őszinte köszönetet mondunk igazgató urunknak és a nemesszívű tanár uraknak, kik az ifjuság törekvését ily módon is fokozni óhajtották.

Szerkesztői üzenetek.

A n ö g y ü l ő l ő. A népiskolai kirándulások a nevelés és oktatás szempontjából. Az értelem fejlődése című munkákat átadtuk a jövődöbeli szerkesztőnek. Ő majd, ha jön látja, — véleményt fog mondani róluk. — **M e r e n g é s** (költemény). Az igazat megvallva ez a költemény nagyon homályos, érthetetlen. Ha az ember lyrai költeményt olvas, nem rébuszokat akar megfejteni, hanem az érzelmek őszinte, világos és költői kifejezésében akar gyönyörködni. Az olyan lyrai költemény, a melyet nagy fejtőréssel jól-rosszul összetákolunk, szerzőjének nevét nem fogja az irodalomtörténeti nevek közé juttatni, sőt az ilyen szellem kínlódások gyümölcseit még lapunkban sem vagyunk hajlandóki közölni.

Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.